

تجربه حذف صفر در ترکیه

تجربه تورم بالا در کشور ترکیه و بی‌ارزش شدن پول ملی این کشور در اواخر قرن گذشته میلادی زندگی مردم این کشور را به اندازه‌ای سخت کرده بود که طبق گزارش‌های اعلام شده مردم ترکیه برای خرید یک قرص نان باید چند میلیون لیر ترکیه هزینه می‌کردند.

جام جم آنلاین: تجربه تورم بالا در کشور ترکیه و بی‌ارزش شدن پول ملی این کشور در اواخر قرن گذشته میلادی زندگی مردم این کشور را به اندازه‌ای سخت کرده بود که طبق گزارش‌های اعلام شده مردم ترکیه برای خرید یک قرص نان باید چند میلیون لیر ترکیه هزینه می‌کردند.

طبق آمارهای موجود، تورم در کشور ترکیه از دهه 1970 میلادی آغاز شد و در سال 1994 میلادی به بالاترین سطح خود یعنی 120 درصد رسید و بعد از آن بتدریج سیر کاهش نرخ تورم آغاز و متوسط نرخ تورم در کشور ترکیه در دهه 1980 میلادی (1981-1990) به معادل 46.3 درصد رسید.

همچنین در فاصله سال‌های 1991 تا 1995 میلادی به 79.3 درصد، در فاصله سال‌های 1996 تا 2000 میلادی 74.1 درصد و بالاخره در سال 2000 میلادی به معادل 54.9 درصد رسید.

در ادامه این سال‌ها، نرخ تورم در کشور ترکیه در سال 2001 میلادی، 54.4 درصد و در سال 2002 میلادی، 45 درصد اعلام شد و در نهایت در سال 2003 میلادی به 25 درصد رسید.

این روند ادامه یافت تا این‌که نرخ تورم در ترکیه در سال 2004 میلادی به 9.3 درصد، در سال 2005 میلادی به 8.2 درصد و در سال 2006 میلادی به 9.8 درصد رسید. بانک مرکزی ترکیه نرخ تورم در سال 2007 میلادی را 8.5 درصد و در سال 2008 میلادی 4.10 درصد اعلام کرده است.

وجود صفرهای فراوان در پول ملی ترکیه که در پی کاهش ارزش پول ملی این کشور ظهور پیدا کرده بود در نهایت منجر به صدور دستورالعمل حذف 6 صفر از لیر ترکیه در روز اول ژانویه 2004 میلادی شد و با اجرای آن در روز اول ژانویه 2005، اسکناس‌ها و سکه‌های تازه با نام لیر جدید وارد بازار این کشور شد.

کارشناسان اقتصادی صندوق بین‌المللی پول، دلیل تاثیرگذار بودن سیاست حذف صفر از واحد پول ملی را به دلیل اصلاحات اقتصادی انجام شده این کشور می‌دانند در واقع موفقیت دولت ترکیه در مهار تورم به دلیل انجام اقداماتی بود که پیش از حذف صفرها از پول ترکیه اتفاق افتاده بود. در این شرایط اصلاح بازار پول نیز به کمک اقتصاد این کشور آمد تا زمینه‌ساز رشد اقتصادی شود.

کارشناسان اقتصادی بانک مرکزی ترکیه بر این باورند که برای ساده‌تر شدن مبادلات اقتصادی و بازرگانی و همچنین کاهش هزینه چاپ اسکناس اقدام به حذف صفر یا صفرهایی از اسکناس‌ها کردند و عمده اقتصاددانان بر این عقیده‌اند که حذف صفر از اسکناس هیچ‌گونه تاثیری بر شاخص‌های اقتصادی و طرف عرضه و طرف تقاضا ندارد و بیشتر اثر روانی بر جامعه می‌گذارد.

از این رو حذف صفر از پول ملی باید همراه دیگر اقدامات انقباضی در عرصه سیاست‌های پولی و انضباط مالی دولت‌ها باشد تا در کنار کنترل تورم، حذف صفرهای اسکناس کارکرد خود را داشته باشد. در غیر این صورت خداحافظی صفرها بزودی اثر روانی خود را از دست داده و صفرها قدرتمندتر از گذشته بازمی‌گردند.

حذف صفر از واحد پول ترکیه زمانی انجام شد که این کشور با استفاده از ابزارهای اقتصادی مختلف توانسته بود تورم را به کلی مهار کند.

به همین دلیل لیر جدید توانست به وظیفه خود به عنوان یک واحد مبادله تازه عمل کند. درواقع سیاست‌های اصلاحی دولت ترکیه برای کنترل نرخ تورم یکی از مهم‌ترین دلایل این موفقیت بود.

همچنین توسعه روابط اقتصادی و تجاری با دیگر کشورهای جهان و فراهم کردن زمینه مناسب برای جذب سرمایه‌های خارجی نیز توانست باعث رشد اقتصادی این کشور شود.

به گفته کارشناسان حذف 3 صفر یا بیشتر بارها در کشورهای مختلف تجربه شده است و این اقدام در کشور ترکیه 2 یا 3 بار انجام و چند صفر از پول ملی این کشور حذف شده است.

با وجود این باید توجه داشت که حذف صفرها از پول ملی به شرطی می‌تواند مؤثر باشد که همزمان با آن سیاست‌های ضدتورمی نیز اتخاذ شود و باید حتما در کنار این اقدام سیاست‌های جانبی مؤثری مانند سیاست‌های ضدتورمی و کنترل نقدپسنگی نیز وجود داشته باشد تا حذف چند صفر از پول ملی بتواند در راستای اهداف سیاست‌های پولی کشور مورد استفاده قرار گیرد.

آنچه مسلم است کاهش تورم در ترکیه تا حدود زیادی ناشی از اجرای موفق سیاست تثبیت پولی بوده است. راهبردهای سیاست پولی از جمله ایجاد نظام نرخ ارز شناور به منظور مهار تورم، ایجاد مزاد بودجه عمومی دولت به‌طوری که موجب کاهش دیون بخش دولتی شود، میدان دادن به بخش خصوصی، اصلاحات نظام بانکی، همچنین اتخاذ سیاست کاهش نرخ های بهره، استفاده از ابزار پایه پولی، شفافیت و هدفگذاری تورمی در تحقق این امر نقش داشته است.

سیما رادمنش
گروه اقتصاد